

Peo, sufficere existimo ea p̄misiſſe, quæ in cō
muni de ente, & de prima entis diuisione, & de
causis, & effectibus tractauimus. Pr̄fertim cum
hæc doctrina, prout à nobis traditur, supponit ex
Philosophia, & nonnulla principia quæ ad Deū
cognoscendum iuuant, & sufficientem notiām
terminorū, quibus vñ possumus ad diuinam
perfectionem declarandam, saltem quod signi
ficacionem, seu quid nominis corum.

Conuenienter igitur disputatur hæc in hunc lo
cum eadē, in qua breuerit cōpleteſtemur omnia,
quæ naturalis Theologia de Deo docet, abſtinen
do ab his, quæ ſola reuelatione habentur aut habe
ri poſſunt: quæ catenū ſolum attingemus, quæ
nus, neceſſariū fuent ad p̄figendum termin
um, ad quem naturalis ratio peruenire potest. Et
quanius in Deo idem ſint eſte, & quod quid eſt,
& qualis eſt, tamen noſtro concepiendi modo, di
ſtincte & ordinatè de his differemus.

SECTIO I.

*Utrum eſte quoddam ens in creatum ratione
Physica vel Metaphysica demonstrari
poſſit.*

Duo inſinuantur in hoc titulo: primum
an hoc poſſit demonſtrari: ſecundum
quo medio, physico ne an Metaphyſico,
quæ duo de Deo etiam inquiri poſſunt, & in
re idem eſt quæterre ens in creatum, & Deū,
nos tamen majoris claritatis gratia, & ad perſicie
dam commodiſſim ratione, hæc diſtinguiuimus,
ut ſect. seq. declarabimur. Circa priorem ergo
partem Aliacuſ inſtitutus negavit hoc poſſe
demonſtrari, tamen de hac re ſatis fere dictum
eſt in praecedente diſputatione nam ostendendo
variis modis & ſub diuerſis terminis primam di
uisionem entis, in infinitum ſeſilicet vel finitum,
creatum, vel in creatum, multipliciter oſtendimus
neceſſariū eſte in vniuersito aliquid ens quod ex
ſe habeat eſte, ut ab illo poſſint manare cetera,
quæ habent eſte receptum. Sit ergo ad hanc prio
rem partem brevis reponſio, demonſtrari poſſe
ratione naturali eſte in rerū natura aliquod ens
in creatum ſeu non factum. Probatur rationib⁹
ibi facili, quæ, inquirendo, & examinando me
diū huius demonſtrationis, amplius deſta
buntur & conſimilabuntur.

Varia opinioneſ referuntur.

I. **Prima.** Circa alteram ergo partem variae ſunt opinio
nes, vel extremitate oppoſitæ, vel media. Prima
eft ſolum medio physico poſſe demonſtrari dari
huiuſmodi ens primum ac per ſe neceſſariū.
Hanc tenet Commentator 12. Metaph. text. 5. &
1. Physic. text. vlt. qui generatim loquitur de om
nibus ſubſtantiaſ abstractis à materia, quia for
taſſe exiſtimauit omnia immaterialeſ ſubſtantiaſ
eſte ex entia neceſſaria. Fundamentum eius eſt,
quia ſolum ex motu celi ſterno colligi potest ei
ſe aliquam ſubſtantiaſ aeternā, & à materia abſtra
cta. Additū; illam rationem, q̄ nulla scientia
demonſtrat ſuum ſubſtantium eſte, ſed ſupponit il
lud vi per ſe nouum, vel vi demonſtratum in alia

A scientia; ſed Deus, vel ſubſtantia immaterialis, per
tinet ad obiectū Metaphysicæ ergo non proba
tur eſte à Metaphysico: cum ergo nō fit per ſe no
tum, ſumitur ut demonſtrām philopho.

Secunda opinio extremitate contraria eſt hoc mu
nus pertinere ad Metaphysicum, & non ad Phi
losophiam naturalē. Ita tenet Averuccia lib. 1.
ſue Metaph. c. 1. vbi eſt contrarium inde concludit
Deum ne pertinere ad obiectum Metaphysicæ,
quia hæc scientia probat Deū eſte: id ē lib. 8. ſue
Metap. c. 1. & 3. Idem tenuit Alex. Aphrod. i. 2. Aphrodi
& Scorus in 1. q. 2. prolog. ad 2. Fundamentū
eſt, quia alia Philophia eſſet dignior quā Ma
taphysica, & hæc ab illa maximē penderet, ſi ab
illa lumenret notiām Dei, & ſubſtantiarum ſe
ratarum, etiam quod eſſe exiſtentia.

Tertia ſententia eſte potest hoc minuſtum ad
Physicum, quam ad Metaphysicū pertinere poſſe
diuīſum, ſeu ab vnuū quenq̄; corum in ſolidū.
Hanc ſententiam non inuenio expreſſe in aliquo
autore, poſſet tam in fundari in Aristotele: ille n.
in lib. 8. Physic. & in 12. Metaph. probatur eſte
in rebus aliqd principiū immobile, & à ma
teria ſeparatum: ergo ad vitramque ſcientiam id
pertinere censuit: & ſine dependentia vniuſ ab
alia: nam cum Metaphysica ſit dignior, non poſteſt
in hoc pendere à Physica. Cum autem Physi
ca ſit prior ordine generationis, ſaltem in nobis,
non poſteſt etiam in hoc pendere à Metaphysica:
nam ſuam demonſtrationem compleat prius quā
Metaphysica acquiratur.

Quarta opinio eſte potest, hoc munus pertine
re ad vitramque ſcientiam, non diuīſum, ſed con
iunctum, ita ut neutra poſſit demonſtrationem
complete ſine conſortio alterius: Physica n. in
choaq; Metaphysica verò perſicit. Ita feret videtur
ſentire Soncini lib. 12. Metap. q. 1. vbi, licet in pri
ma conſuſione afferat proprieſtate pertinere ad Me
taphysicū demonſtrare ſubſtantias ſeparatas eſ
ſe: ſtatim veſi in ſecondū conſuſione ſubdit om
ne medium quo hoc deonſtratur, aut eſte nau
rale, aut non concludere, niſi in virtute alieuius
mediū naturalis. Altera diſtinguit Iauellus eodem
lib. q. 3, dicens demonſtrare ſubſtantias ſeparatas
ut ſic, ſic in genere eſte, pertinere ad Philophū
naturalē: oſtendere autem inter eas eſte vna
primaria quæ eft Deus, eſte negotium Metaphyſici.
Et adducit D. Thomam 1. cont. Gent. c. 13. dico
dilectem Aristotelem in 8. Physic. ſolum ad hoc
perueniſſe ut probaret in motu celi diſtinguen
dum eſte motorem à mobili, eumq; motorem
eſte ſeparatum ſubſtantialiter à cœlo: deinde ve
rò in 12. Metap. ex hoc motore vltius proges
tum fuſſe ad demonſtrandum Deum eſte.

Ex his opinionebus exiſtunt ſecundam eſte
ſimpliſcieſter, & quartam poſſe ad ſanum
ſenſum reuocari: nam prout à ſuis autoribus aſſe
ritur, abſoluē probari non poſteſt. Nulla autē occi
curit conuenienter aut efficacior ratio conſirmā
di noſtrā ſententiam, quam vñ ipſo, & quaſi
expertoſe medi⁹ Physici, & Metaphyſici, qui
bus hoc probari ſolent, & virtusq; efficaciam ex
aminando. Duo ergo tantum occurruunt Physica
media quibus vñ poſſumus ad oſtendendum ſub
ſtantias ſeparatas, vel in genere, vel in particulaři
in primo ente in creato.

Expen-

III.
Secunda.
Autem

Scouſis.

III.
Tertia.

Quarta.

Soncini.

v.

Judici

de opini

bus allau